

BØRNENES FUGLEUGE 2026

Tegn på at fugle yngler
Vejledning til pædagoger

Med fokus-ord
i beskrivelserne

Friluftsrådet

Udlodningsmidler til Friluftsliv

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

BØRNENES FUGLEUGE 2026

Ekstra information om, hvilke tegn der peger på, at fuglene yngler

18.-22. MAJ

DE NI ADFÆRDSTYPER:

1. En fugl synger
2. En fugl bygger rede
3. En fugl samler eller bærer på redemateriale
4. En fugl flyver til og fra et muligt redested
5. En fugl ligger på rede
6. En fugl samler føde
7. En fugl varslers mod fugl eller menneske
8. Unger kalder fra rede eller fuglekasse
9. Unger har forladt reden

1. EN FUGL SYNGER

Mange fugle synger i **yngletiden**. Det gør de for at sende et vigtigt signal til andre fugle. Hannen synger for at tiltrække en hun, og samtidig for at fortælle andre hanner, at redempladsen allerede er optaget.

Nogle fugle gentager de samme korte toner mange gange (f.eks. musvit og bogfinke). Andre har en længere og mere varieret sang (f.eks. solsort). **Fuglesang** lyder ofte smukt for os mennesker, men er altså vigtig kommunikation fuglene imellem.

SÅDAN GØR I: Stå stille og vær helt rolig, og lyt. Fugle laver lyde af mange grunde, men de lyde, der handler om at finde sig en partner og yngle er ofte vedvarende eller gentagne og varer længere end for eksempel korte og skarpe **advarselslyde** (se nummer 7).

TIP: De fleste fugle synger mest og kraftigst om morgenen.

2. EN FUGL BYGGER REDE

De fleste fugle bygger deres **reder** af **kviste**, **græs** og **mos**, som de finder i nærområdet. De skal flyve frem og tilbage mange gange for at samle alt det, de skal bruge. Derfor er fugle med **redemateriale i næbbet** ret nemme at få øje på.

Typiske materialer til at bygge rede af er for eksempel:

- Pinde og kviste (bruges f.eks. af gråkrage og solsort)
- Græs og andre planter (f.eks. fugle ved vand som blyshøne og ænder)
- Mos (f.eks. mejser)
- Mudder (f.eks. svaler)
- Dyrehår og små fjer (f.eks. mejser)

SÅDAN GØR I: Kig godt på næbbet hos fugle, der flyver rundt eller som hopper rundt på jorden. Har fuglen noget i næbbet? Samler den noget op fra jorden?

TIP: Dagen før din tur kan du lægge lidt hundehår fra en børstning på jorden eller på grene i kanten af jeres område. Hvis der er mindre hår eller det er væk næste dag, kan I lægge lidt mere og se, om fuglene kommer tilbage og henter det under jeres tur.

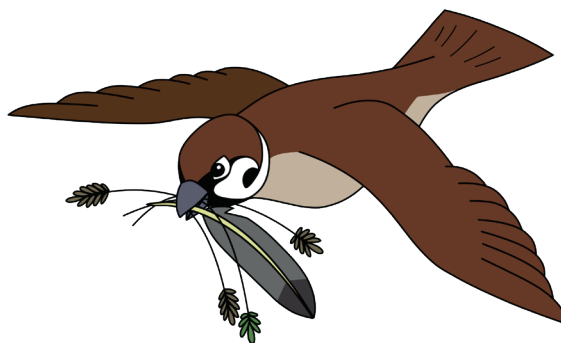
3. EN FUGL SAMLER ELLER BÆRER REDEMATERIALE

Selvom de fleste fugle prøver at gemme deres reder, er der nogle, som er mere synlige, når de bygger. De nemmeste at se er duer og **kragefugle**, der bygger **reder** af **kviste**. Blishøns og ænder er synlige ved vand når de samler materiale i bunker til deres rede.

SÅDAN GØR I:

- Spætter: Lyt efter en bankende lyd og følg lyden
- Duer og kragefugle: Kig op i træerne og hold øje med fugle, der flyver med kviste
- Vandfugle: Kig på fuglene fra bydammens bred og hold øje med de fugle, der bærer **redemateriale**

TIP: Tag en **kikkert** med, så du kan se fuglene tydeligt uden at komme for tæt på og forstyrre dem. Bliv stående samme sted i lidt tid. Ofte vender fuglene tilbage med nyt redemateriale, så hvis I er tålmodige, kan I se byggeprocessen.

4. EN FUGL FLYVER TIL OG FRA ET MULIGT REDESTED

Selvom I ikke kan se selve reden, kan fuglens adfærd afsløre, hvor reden er. Hvis der hele tiden er "trafik" et bestemt sted, altså at en eller flere fugle flyver frem og tilbage til det samme sted, er der sandsynligvis en **rede** dér.

Typiske arter:

- Mejsler, gråspurv, skovspurv (i en fuglekasse, mellem sten, i en brændestak, i sprækker i mure, i et hul i et træ)
- Svaler (under tagudhæng, inde i gamle lader og andre udhuse)

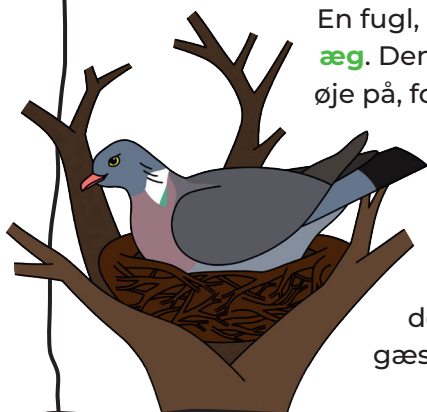
SÅDAN GØR I: Kig på fuglens adfærd. Besøger en fugl eller flere fugle ofte det samme sted?

TIP: Stå stille, eller sæt jer ned et stykke tid og kig på stedet fra afstand. **Hold øje** med, hvilke steder fuglene vender tilbage til flere gange. Det er ofte her reden gemmer sig. Brug gerne **kikkert**, så I kigger på afstand uden at forstyrre fuglene.

5. EN FUGL LIGGER PÅ REDE

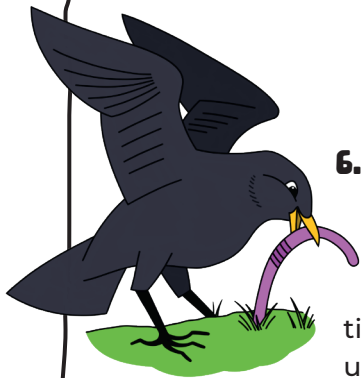
En fugl, der **ruger**, ligger på **æg**. Den kan være svær at få øje på, fordi den prøver at skjule sig så godt som muligt. De nemmeste rugende fugle at se er duer, **kragefugle** og fugle ved vandet, såsom knopsvane, gæs, ænder og blishøne.

SÅDAN GØR I: Hold øje og se efter:

- Fuglere der i træer eller andre steder oppe over jorden
- Vandfugle, der sidder stille (tjek om fuglen ser ud til at sidde på en rede)

TIP: Bevæg dig langsomt og stille, så du ikke skræmmer fuglen. Pas altid på ikke at komme så tæt på reden, så fuglene **skræmmes**.

6. EN FUGL SAMLER FØDE

Unger, der bliver i reden efter **klækning**, skal fodres tit – ofte flere gange i timen. Forældrefugle, der har unger at fodre, leder derfor næsten hele tiden efter mad og bringer det tilbage til reden næsten uden pause.

Typisk **føde**:

- De fleste landfugle: Insekter, larver, regnorme og andre smådyr
- Duer: Frø, planter og frugt

- **Kragefugle**: Fugle, æg, insekter, frø og nødder
- Vandfugle: Ungerne forlader ofte reden kort efter klækning og finder som regel selv deres mad. Mange æder planter og insekter

SÅDAN GØR I: Kig godt på de flyvende (eller svømmende) fugle. Har fuglen noget i **næbbet**?

TIP: Placer dig ved åbne områder, tæt på levende hegn eller skovbryn. Her kan fuglene finde mad og hurtigt søge ly igen.

7. EN FUGL SKÆLDER UD PÅ FJENDE ELLER MENNESKE

De fleste fugle udsender **advarelslyde**, når et menneske eller et rovdyr kommer for tæt på deres rede eller unger. Formålet kan være at advare de andre fugle, at vise rovdyr, at det er blevet opdaget, eller at lede rovdyrenes opmærksomhed mod forældrefuglen i stedet for reden eller ungerne.

Små fuglearter har ofte klare, skarpe og korte advarelslyde, f.eks. "it-it-it!". Når én fugl begynder at kalde, slutter andre fugle i nærheden sig ofte til. Solsorte, mejser og spætter giver også ofte høje advarelslyde.

Mange forældrefugle forsvare også deres rede og unger ved at flyve mod den indtrængende fugl og genere den. En almindelige "**rede-tyv**" er kragen, som flere fugle kan jage

væk med højlydt skrig. Få fugle tør angribe mennesker, men især måger, terner, **kragefugle** og drokler kan komme tæt på. Angrebene er næsten altid "**falske**", hvilket betyder, at fuglen ikke slår efter dig. Den kan dog f.eks. lave en fugleklat på den, der forstyrrer. Store vandfugle kan finde på at sprede **vingerne**, komme hen imod dig og hvæse.

SÅDAN GØR I: Lyt efter advarelslyde og hold øje med fuglenes adfærd. Nervøs eller generende adfærd hos forældrefugle, intense kald og især jagt på en rede-tyv er tit nemme og høre.

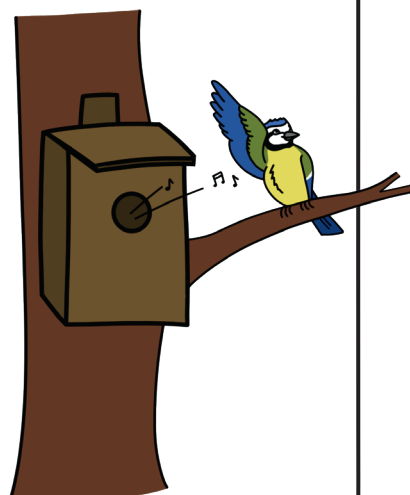
8. UNGER KALDER FRA REDE ELLER FUGLEKASSE

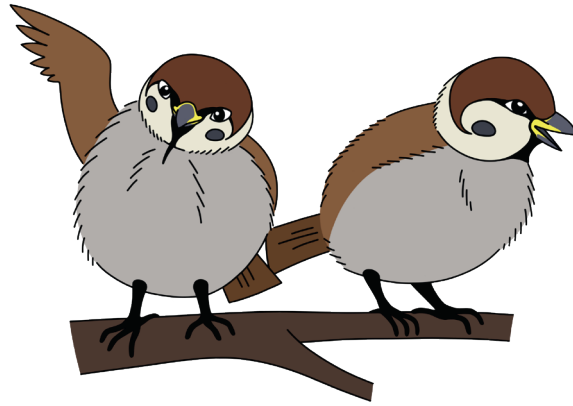
Unger kalder især, når forældrefuglen bringer mad til dem. Nogle fugle, især unge spætter, larmer næsten konstant ("ki-ki-ki-ki-ki").

SÅDAN GØR I:

- Hvis I ser en forældrefugl flyve til en rede eller fuglekasse (især med mad i **næbbet**), så lyt godt efter
- Hvis I har en **fuglekasse** hængende, prøv da at lytte forsigtigt ved indgangshullet. Måske I kan høre ungerne **pippe**

TIP: Prøv at notere, hvor fuglenes pip kommer fra og bevæg dig langsomt i den retning. Fugleunger kalder ofte ved **reden**, så jo mere stille du er, jo lettere er det at finde den. Husk altid at tage hensyn til fuglene.

9. UNGER HAR FORLADT REDEN

Mange unge fugle er nemme at få øje på, når de har forladt **reden**.

Især vandfugleunger, såsom svaner, gæs og ænder, følger deres forældre i mange uger, nogle helt frem til efteråret. Forældre af landfugle fortsætter også med at fodre deres unger, efter de har forladt reden, og de unge kan ses både alene eller sammen med forældrene. De unge fugle er samme størrelse som de voksne, men ofte lysere i farven og ser lidt "**forpjuskede**" ud. Når en forældrefugl kommer med mad, **tigger** ungerne ofte ved at

åbne **næbbet** bredt og flakse med **vingerne**, nogle gange også ved at lave lyde.

SÅDAN GØR I: Vær opmærksom og prøv at få øje på f.eks.:

- Vandfugleunger sammen med forældre
- Unge småfugle, der venter på eller tigger om mad fra forældrene i buske, på grene eller på jorden

TIP: Hold øje med bevægelser og lyde i buske og på jorden. Unge fugle er ofte lidt kluntede og laver små flaksende bevægelser, som gør dem lettere at se.